

سما و سلوک قرآنی

حضرت فاطمه علیها السلام

افسانه باقری

واحد آموزشی - ترمیمی فاطمیه علیها السلام خمینی شهر

باقری، افسانه، ۱۳۵۹

سیماء و سلوک قرآنی فاطمه (علیها السلام)

قم: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۳، ص: ۲۰۸

مسئول: ۶۴۰

۹- ۵۶- ۶۸۱۷- ۶۰۰- ۹۷۸

فاطمه زهرا (س): ۹۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق. جنبه‌های قرآنی

فاطمه زهرا (س): ۹۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - فضائل - احادیث

حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، مرکز نشر هاجر

۱۳۹۳ و ۱۷/۲/۱۰۴ BP

۳۹۷/۱۵۹

۳۵۸۶۷۰۴

مرکز نشر هاجر

تأسیس و مدیریت: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران

سیماء و سلوک قرآنی فاطمه (علیها السلام)

نویسنده: افسانه باقری دستجردی

ناشر: مرکز نشر هاجر (وابسته به مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران)

تهیه و تنظیم: معاونت پژوهش / مدیریت پشتیبانی پژوهشی

چاپ و صحافی: نگارش

نوبت چاپ: اول / بهار ۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۲/۰۰۰ ریال

تعداد صفحه و قطع: ۲۰۸ صفحه / رقعی

شابک: ۹- ۵۶- ۶۸۱۷- ۶۰۰- ۹۷۸

آدرس: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، واحد ۱۱۴

تلفن: ۰۲۵ ۳۲۱۴۴۴۰۰ پیامک ۳۰۰۰۲۱۴۴۴۰

Hajar.whc.ir

Hajar@whc.ir

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	۱۵
بر آستان قرآن.....	۱۷
مقدمه.....	۲۱

فصل اول: فاطمه علیها السلام در کلام وحی

عدم تصریح نام ائمه اطهار علیهم السلام در قرآن.....	۲۵
جایگاه فاطمه علیها السلام در آیات.....	۲۶
سوره‌هایی که در شأن فاطمه علیها السلام نازل شده است.....	۲۸
سوره ضحی.....	۲۸
نزول آیه «وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ» برای حضرت فاطمه علیها السلام	۲۸
سوره ضحی و حضرت فاطمه علیها السلام	۲۹
سوره دهر.....	۳۲
شأن نزول سوره دهر.....	۳۳
نکات مهم در ذیل آیات سوره هل اتی.....	۳۵
۱. مائده آسمانی برای اهل بیت علیهم السلام و خاصیت آن.....	۳۵
۲. زمان نزول سوره.....	۳۶
۳. سؤال کنندگان چه کسانی بودند؟.....	۳۶
۴. احترام حضرت فاطمه علیها السلام در این سوره.....	۳۶

۵. ارائه راه به انسان بوسیله ذکر داستان اصحاب کساء علیهم السلام ۳۷
- ویژگی های اصحاب کساء علیهم السلام در این سوره ۳۷
- سوره قدر ۳۸
- فاطمه علیها السلام ليله القدر عارفان ۳۸
- سوره کوثر ۳۹
- فاطمه علیها السلام کوثر قرآن ۴۰
- نکاتی چند در ذیل سوره کوثر ۴۱
- آیات نازل شده در شأن فاطمه زهرا علیها السلام ۴۵
- الف) آیاتی که در شأن و منزلت اهل بیت نازل شده و حضرت فاطمه به عنوان محور اهل بیت در این آیات شناخته شده است ۴۵
- فاطمه علیها السلام و شب زنده داری ۴۵
- فاطمه علیها السلام مصداق بارز صلاه ۴۵
- فاطمه علیها السلام چشمه دین ۴۶
- فاطمه علیها السلام صاحب علم الهی ۴۶
- فاطمه علیها السلام صحابه اعراف ۴۷
- فاطمه علیها السلام خویشاوند دنیوی و اخروی ۴۸
- فاطمه علیها السلام درخت علم ۴۸
- فاطمه علیها السلام کلمه الله ۴۹
- فاطمه علیها السلام در آیه انفاق ۵۰
- فاطمه علیها السلام از خاندان برگزیده خدا ۵۱
- فاطمه علیها السلام در آیه «مس الكتاب» ۵۲
- الف) مس ظاهری ۵۲

- ب (مس باطنی ۵۲
- ج (طهارت ظاهری ۵۳
- د (طهارت باطنی ۵۳
- فاطمه (ع) شاخه‌ی شجره طیبه ۵۳
- چند نکته درباره‌ی شجره‌ی طیبه ۵۴
- فاطمه (ع) امان مردم از عذاب ۵۵
- فاطمه (ع) در آیه خمس ۵۵
- فاطمه (ع) راستگوترین عالم ۵۷
- فاطمه (ع) در آیه «اهل الذکر» ۵۸
- فاطمه (ع) در آیه «ذی القربی» ۵۹
- فاطمه (ع) مظهر ذی القربی ۶۰
- فاطمه (ع) وسیله‌ی بین خدا و مردم ۶۱
- فاطمه (ع) نور خدا ۶۲
- فاطمه (ع) در آیه مودت ۶۴
- سود محبت فاطمه (ع) و روایات ۶۵
- فاطمه (ع) در آیه صلوات ۶۶
- سلام خدا بر فاطمه (ع) ۶۷
- ذریه فاطمه (ع) ۶۷
- سوگند خداوند به فاطمه (ع)، آیه شفع ۶۹
- فاطمه زهرا (ع) مرج البحرين ۶۹
- فاطمه (ع) رستگار و پیروز ۷۰
- فاطمه (ع) در آیه مباحله ۷۱

- ۷۳..... فاطمه علیها السلام در آیه « صراط المستقیم ».....
- ۷۳..... فاطمه علیها السلام مظهر اسماء الله.....
- ۷۴..... فاطمه علیها السلام در آیه تطهیر.....
- ۷۵..... دو نکته در آیه تطهیر.....
- ۷۶..... ب) آیاتی که در شأن فاطمه و علی علیهما السلام نازل شده‌اند.....
- ۷۶..... قیومیت فاطمه علیها السلام.....
- ۷۶..... نور خدا در خانه فاطمه علیها السلام.....
- ۷۷..... ازدواج فاطمه علیها السلام با علی علیه السلام.....
- ۷۸..... فاطمه علیها السلام و وکالت الهی.....
- ۷۹..... فاطمه علیها السلام در آیه ایثار.....
- ۷۹..... فاطمه زهرا علیها السلام و دعوت به نماز.....
- ۸۰..... فاطمه زهرا علیها السلام نمونه زنان.....
- ۸۰..... فاطمه علیها السلام، بشر معطله.....
- ۸۱..... فاطمه علیها السلام در آیه عبادت.....
- ۸۲..... فاطمه علیها السلام مستجاب الدعوه.....
- ۸۳..... فاطمه علیها السلام در آیات ایذاء.....
- ۸۵..... ج) آیات اختصاصی در شأن و منزلت فاطمه علیها السلام.....
- ۸۵..... فاطمه، رایحه شجره طوبی.....
- ۸۵..... فاطمه علیها السلام متنعّم دائمی.....
- ۸۶..... ادب و احترام فاطمه علیها السلام.....
- ۸۷..... فاطمه علیها السلام و خبر شهادت فرزند.....
- ۸۸..... فاطمه علیها السلام محدثه و برگزیده خدا.....

۸۹	تسبیح فاطمه علیها السلام ذکر کثیر
۹۰	فاطمه علیها السلام و وکالت الهی
۹۰	پاکدامنی فاطمه علیها السلام
۹۰	صیانت از فاطمه علیها السلام
۹۱	فاطمه علیها السلام لیلہ مبارکہ
۹۱	فاطمه علیها السلام منصوبہ ی مومنان در قیامت
۹۲	اولین سخن فاطمه علیها السلام در بہشت
۹۳	فاطمه علیها السلام مبشر و ندید
۹۳	فاطمه علیها السلام و مانند آسمانی
۹۵	فاطمه علیها السلام و پاداش اخروی
۹۶	گریہ و خندہ فاطمه علیها السلام

فصل دوم: تجلی آموزہ‌های قرآنی در گفتار و احادیث فاطمی علیها السلام

۹۹	مقدمہ
۱۰۰	اصول عقاید
۱۰۰	اول: توحید و خداشناسی
۱۰۱	الف) توحید عبادی
۱۰۱	ب) توحید صفاتی
۱۰۱	ج) توحید افعالی
۱۰۲	خداشناسی فطری
۱۰۲	دوم: پیامبرشناسی
۱۰۳	الف) مقامات پیش از رسالت و بعثت پیامبر

۱. اختیار ۱۰۳
۲. نامگذاری قبل از خلقت ۱۰۴
- ب) اهداف بعثت پیامبر ﷺ ۱۰۵
۱. اتمام امر الهی ۱۰۵
۲. برطرف کردن ظلمت ها ۱۰۵
۳. دعوت به راه راست ۱۰۶
۴. هدایت به دین حق ۱۰۶
- ج) عنایات خداوند متعال به بندگانش بواسطه‌ی پیامبر ﷺ ۱۰۷
۱. رحمت خداوند به بندگانش بواسطه‌ی پیامبر ۱۰۷
۲. اقتدا به پیامبر ﷺ برای رسیدن به خدا ۱۰۷
- سوم: معاد شناسی ۱۰۸
۱. حتمی بودن مرگ برای همه ۱۰۹
۲. پرده‌برداری از اعمال بعد از مرگ ۱۰۹
۳. مرگ نفوس قبل از قیامت ۱۰۹
۴. نفخ صور احیا به امر خداوند متعال ۱۱۰
۵. بازگشت انسان در قیامت ۱۱۱
۶. خداوند، داور روز قیامت ۱۱۱
۷. روز قیامت، روز آشکار شدن پنهان‌ها ۱۱۲
۸. سود نداشتن ندامت در روز قیامت ۱۱۲
۹. خسران اهل باطل در روز قیامت ۱۱۳
- احکام الهی ۱۱۳
- اول: احکام عبادی ۱۱۴

۱. نماز، عامل دوری از کبر ۱۱۴
۲. زکات، عامل ترکیه‌ی نفس و نمو در مال ۱۱۵
۳. روزه، عامل تثبیت اخلاص ۱۱۶
۴. حج، عامل تحکیم دین ۱۱۶
۵. جهاد، مایه عزت اسلام و ذلت کفر ۱۱۷
- دوم: احکام حقوقی، اجتماعی ۱۱۸
۱. قصاص، مانع از خونریزی ۱۱۸
۲. کامل فروختن به جهت ضایع نشدن حق مردم ۱۱۹
۳. نهی از سرفش به جهت عفت ۱۱۹
۴. نهی از خوردن مال یتیم به جهت دوری از ظلم ۱۲۰
۵. برقراری عدالت به جهت پیوند دل‌ها ۱۲۰
۶. امر به معروف مصلحتی عمومی ۱۲۱
۷. نهی از شراب خوری به جهت دوری از پلیدی ۱۲۱
- اخلاق در آموزه‌های دینی ۱۲۲**
۱. اهمیت حسن خلق ۱۲۳
۲. صبر، وسیله‌ای برای پاداش ۱۲۴
۳. صبر بر مصیبت ۱۲۴
۴. شکر نعمت، سبب زیادی نعمت ۱۲۵
۵. نیکی به والدین مانع غضب الهی ۱۲۶
۶. حق همسایه ۱۲۶
۷. پاداش سلام کردن بر رسول خدا ﷺ ۱۲۷
۸. طول عمر در پرتو صله رحم ۱۲۸

۹. میانه روی در فقر و بی نیازی ۱۲۸
۱۰. مذمت بخل ۱۲۹
۱۱. نهی از پیمان شکنی ۱۳۰
۱۲. تأثیر گناه بر دل ۱۳۰
۱۳. حق میهمان ۱۳۱
۱۴. پرهیز از یهوده گوئی ۱۳۲

فصل سوم: تجلی آموزه های قرآنی بر اندیشه و رفتار فاطمی علیها السلام

- مقدمه ۱۳۵
- معیت و همتایی فاطمه علیها السلام با قرآن ۱۳۶
- فاطمه علیها السلام بهترین الگوی قرآنی ۱۴۲
- فاطمه علیها السلام دریای علم و معرفت ۱۴۳
- فاطمه علیها السلام بانوی ادب ۱۴۷
۱. برخورد مؤدبانه فاطمه علیها السلام در برابر پدر ۱۴۸
۲. برخورد مؤدبانه فاطمه علیها السلام در برابر همسر ۱۴۹
۳. برخورد مؤدبانه فاطمه علیها السلام در برابر فرزندان ۱۴۹
- فاطمه علیها السلام در سجاده ی بندگی ۱۵۰
- فاطمه علیها السلام نمونه ی صابرات ۱۵۳
- فاطمه علیها السلام نمونه صدقات ۱۵۴
- فاطمه علیها السلام مونس و همدم قرآن ۱۵۶
- اخلاص فاطمه علیها السلام ۱۵۹
- خوف و خشیت فاطمه علیها السلام ۱۶۲

- فاطمه علیها السلام کعبه‌ی عفاف و حجاب ۱۶۴
- شخصیت خانوادگی فاطمه علیها السلام برگرفته از آموزه‌های قرآنی ۱۶۶
- زیباترین رابطه فرزند با والدین ۱۶۷
- فاطمه علیها السلام وارث اسرار مادر ۱۶۸
- فاطمه علیها السلام ام اییها ۱۶۸
- علی و فاطمه علیهما السلام دو دریای ولایت و عفت ۱۷۰
- فاطمه هم کفو و همتای علی ۱۷۱
- خانه‌ی فاطمه علیها السلام سنگر آرامش و سکون ۱۷۲
- زهد و قناعت در زندگی مشترک ۱۷۳
- یاری رساندن همسر ۱۷۷
- پاک نگاه داشتن محیط خانه و خانواده از گناه ۱۷۹
- فاطمه علیها السلام گرمی و روشنایی خانه ۱۸۰
- فاطمه علیها السلام مطیع شوهر ۱۸۰
- فاطمه علیها السلام نمونه آراستگی و برازندگی برای شوهر ۱۸۱
- مهمان نوازی فاطمه علیها السلام ۱۸۲
- رفتار با فرزندان ۱۸۳
- مراقبت از سلامتی فرزندان ۱۸۴
- تربیت فرزندان ۱۸۵
- بازی کردن با فرزندان ۱۸۶
- ارتباط علمی با فرزندان ۱۸۸
- رعایت عدالت بین فرزندان ۱۹۱
- پرورش روحیه ایثار در فرزندان ۱۹۲

۱۹۳.....	پرورش روحیه عبادی در فرزندان
۱۹۷.....	جمع بندی
۱۹۸.....	راهکارها و پیشنهادها
۲۰۱.....	کتاب نامه

www.ketab.ir

سخن ناشر

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾
(نساء، ۸۲)

«چرا در معانی قرآن تدبیر نمی‌کنند؟ در حالی که اگر این قرآن، از طرف غیر خدا بود قطعاً اختلاف‌های بسیاری در قرآن می‌یافتند.»

فرمان تدبیر در قرآن برای همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها جاری است. باید بر بی‌کرانگی و دریای عمیق آن غور کرد و گوهرهای درخشان آن را فرا دید مخاطبان قرار داد.

نشر هاجر افتخار دارد در راستای نهاده‌سازی فرهنگ قرآنی پیشگام بوده و این بار نیز در صدد عطر افشانی معارف قرآنی، به فضای جامعه اسلامی می‌باشد. این انتشارات، پیام امام راحل را چراغ راه خود ساخته است. آنجا که حضرت امام از اینکه تمام عمر خود را در راه قرآن صرف نکرده، تأسف می‌خورد و به حوزه‌ها و دانشگاه‌ها سفارش می‌کند که قرآن و ابعاد گوناگون آن را در همه‌ی رشته‌ها، مقصد اعلیٰ قرار دهند تا مبادا در آخر عمر بر ایام جوانی تأسف بخورند. (صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۲۰)

در راستای تحقق این مهم، ناشر با مدیریت راهبردی و آراسته‌سازی آثار خواهران قرآن پژوه، سعی دارد تا این نگاشته‌ها را به سامان رسانیده و به تدریج تحفه‌ی قرآن جویان نماید. بی‌تردید در این راه، توشه‌ای ثمین تر از توفیق الهی، توجه اهل بیت (علیهم‌السلام) و دعای خیر همراهان، راهگشای امور نخواهد بود.

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

مرکز نشر هاجر